

Յանձնառութիւն, Պահանջ, Երաշխիք

Հայագիտութեան իբրեւ ուսմունք յառաջացումը կ'առնչուի Մխիթարեան բազմերախտ հայրերուն, որոնք քաջաճանօթ ըլլալով միջազգային եւ հայկական քաղաքակրթական արժէքներուն, նախանձախնդիր՝ այդ նուաճումները յայտնաբերելու, հանրայնացնելու եւ արժեւորելու, ԺՀ. դարավերջին եւ ԺԹ. դարասկիզբին սկսան ծրագրուած աշխատանք մը բաւարարելու համար հայագիտութիւնը իբրեւ ինքնուրոյն գիտութիւն յառաջացնելու եւ ծանօթացնելու պահանջը: Ժամանակը ցոյց տուաւ իրենց մտասեւեռումին եւ ճիգին արդիւնաւետութիւնը:

ԺԹ. դարու աւարտին եւ Ի. դարու սկզբնաւորութեան, ընկերային գիտութիւնները յագեցան ուսումնասիրական արդիական մեթոտաբանութեամբ, հետազօտական նոր սկզբունքներով: Գիտական յառաջընթացին հետ քայլ պահելու պահանջը էական էր եւ անոր գոհացումը՝ անխուսափելի, որպէսզի հայագիտութիւնը գիտական ոլորտի նորութիւններուն համաքայլ զարգանար: Հայագէտներու նոր սերունդը յաջողեցաւ կատարել այդ քայլը:

Հայաստանի Ա. Հանրապետութեան կարեւորագոյն նպաստը հայագիտութեան եղաւ անոր պետական յենակի մը հայթայթումը, որ դրսեւորուեցաւ Երեւանի Պետական Համալսարանին հիմնումով՝ 1919ին: Պահանջ մըն էր հայագիտական ուսմանց հայկականացումը, հայագիտական ազգային դպրոցի մը ստեղծումը, իսկ համալսարանը իր ակադեմական ու գիտահետազօտական արեւելումով իտէալական վայրն էր այդ պահանջին ընդառաջելու: Ժամանակը ցոյց տուաւ այդ խիզախ քայլին իրաւացիութիւնը:

Խորհրդային տարիներուն հայագիտութիւնը ունեցաւ զարգացման նոր թափ եւ նոր որակ: Անիկա դարձաւ անելի հաստատութենական, իբրեւ բարձրագոյն կրթութեան դասընթացք՝ արմատացաւ վաստակաւոր դասախօսներու միջոցաւ եւ տուաւ հայագէտներու նոր սերունդներ, որոնք մարքսիզմ-լենինիզմի գաղափարաբանութիւնը որդեգրելով, պարբերաբար վերածեաւորեցին հայրենի հայագիտական դպրոցը: Իսկ Եղեռնի յիսնամեակէն ետք, գաղափարական շեշտուածութիւնը հետզհետէ ձեռք ձգեց ազգային որակ եւ

նպաստեց ազգային գաղափարախօսութեան մը պահանջի բաւարարումին:

Խորհրդային մեթոտաբանութեամբ հայագիտութեան զուգահեռ, Սփիւռքի մէջ յառաջացաւ արեւմտեան մեթոտաբանութեամբ հայագիտական դպրոց: Միաժամանակ, Մեծ Եղեռնի յիսնամեակէն սկսեալ շեշտուեցաւ սփիւռքահայու ինքնութիւնը հայագիտութեամբ վահանաւորելու կարիքը: Յիրաւի, հայագիտութեան այս երկուդի ընթացքը կը գոհացնէր պահանջներու շարք մը՝ ամբողջացումի, բազմատեսակէտութեան, նաեւ հայագիտութեան առաւել ներառումին՝ համաշխարհային միջինարեւելագիտութեան:

Անցնող դարու իննսունականներէն սկսեալ, ճակատագրական զարգացումներ տեղի ունեցան եւ կ'ունենան հայրենական ճակատի վրայ (արցախեան ինքնորոշման պայքար, պետականութեան կայացում, տնտեսական, ընկերային բարեշրջում եւն.): Սփիւռքի մէջ նոյնպէս զգալի փոփոխութիւններ կը նկատուին (ինքնութեան խնդիրներ, հաստատութիւններու քաղաքականութեան վերամշակում, աշխարհագրական տեղաշարժեր, Սփիւռքի էութեան վերայղացքաւորում եւն.): Կայ բարձրաձայնուող պահանջ մը այս մարտահրաւերները դիմագրաւելու: Պետական, ընկերային, կուսակցական, եկեղեցական, կրթական մարմիններ, մամուլը, ինչպէս նաեւ անհատներ իրենց կարողութիւններուն եւ ըմբռնումներուն ծիրին մէջ կը փնտռեն հարցին էութիւնը եւ լուծումը կը դիտեն սեփական պրիսմակէն:

Անցնող երեք հարիւր տարիներուն, հայագիտութիւնը դարձաւ առարկայական, համապարփակ, մտահորիզոնի եւ ընդգրկունութեան լայն ծաւալով, սերնդափոխութեան որոշ երաշխիքներով, բաղդատութիւններ կատարելու եւ անոնցմէ սորվելու կարողութեամբ եւ այլ յատկանիշերով բնորոշուող գիտական ասպարէզ մը եւ ջանաց բաւարարել յառաջացած պահանջները: Ուստի, հայութեան դիմագրաւած այժմեական պահանջներուն հանդէպ հայագիտութիւնը այսօր նոր յաճնառութիւն ունի իր հանդէսներով, ամբիոններով եւ կազմակերպուած հարթակներով:

Իրմէ պահանջուածը լիովի իրականացնելու համար հայագիտութիւնը պէտք է երիտասարդանայ ոչ միայն մարդուժով, այլեւ՝ մտայնութեամբ ու աշխատելակերպով, պէտք է աւելիով համարկուի համաշխարհային ընկերային գիտութիւններու ոլորտին, ծաւալէ իր ու-

սումնասիրութիւններու բովանդակային ծիրը ներկայ ժամանակներու համապատասխան:

Այս բոլորը իրականացնելու համար, անիկա պետական ու ազգային որոշում կայացնողներու միտքին մէջ պէտք է ընկալուի իբրեւ ազգային ռազմավարութեան ծրագրումի անփոխարինելի միջոց, ապահովուած ըլլալով յարատեւումի եւ զարգացումի գործնական երաշխիքներով:

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ԽՄԲԱԳԻՐ

Անդրանիկ Տազեսեան

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

Արտա Էքմէքճի (ի պաշտօնէ), Նանօր Գարակէօգեան, Արշալոյս Թովալեան, Արմէն Իրնէշլեան, Սիլվա Փափագեան

ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ ՄԱՐՄԻՆ

Սիլվիա Աճէմեան, Ժիրայր Դանիէլեան, Երուանդ Երկանեան, Հրանուշ Խառատեան, Մուրատ Հասրաթեան, Հրաչ Զիլինկիրեան, Մկրտիչ Պուլտուքեան, Սեդա Տատոյեան, Սուգըն Փեթի

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ՀՀՀ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝

Արծուի Բախչինեան

Commitment, Demands, Guarantees

The advancement of Armenology as a field of study is closely linked to the meritorious work of Mekhitarist fathers. Being well aware of global and Armenian civilization values—and eager to discover, publicize and assess their achievements—the Mekhitarists began their systematic work in the late 18th and early 19th centuries with the goal of fulfilling the demand for developing and promoting Armenology as an independent discipline. Time has shown the success of their vision and efforts.

At the end of the 19th and the beginning of the 20th centuries, the social sciences became replete with modern research methodologies and new research principles. It was essential to keep pace with this scientific progress, and efforts to satisfy this demand were inevitable in order for Armenology to progress in parallel with developments in other scientific fields. A new generation of Armenian scholars succeeded in ensuring this.

The most important contribution of the First Republic of Armenia (1918–1920) was the provision of a state-level base for Armenian Studies through the founding of the Yerevan State University in 1919. There was a demand to “Armenify” Armenian Studies and to create a national school of Armenology; the university, with its academic and research mission, was the ideal place to respond to that demand. Time has shown the legitimacy of that courageous step.

During the Soviet years, Armenology gained new momentum and a new quality. It became more institutionalized as a field of higher education; it grew strong roots thanks to the work of esteemed lecturers and produced new generations of Armenologists, who periodically reformed Armenian Studies in Armenia. Looking through the prism of Marxist-Leninist ideology. After the 50th Anniversary of the Armenian Genocide in 1965, this ideological focus gradually acquired a national character and contributed to the satisfaction of the demand for a national ideology.

In parallel to the school of Armenology that followed Soviet methodology, another school, based on Western methodology, was developed in the Diaspora. At the same time, starting from the 50th

Anniversary of the Genocide, the need to protect Armenian Diaspora identity through Armenology was emphasized. Indeed, this two-path development of Armenology satisfied a number of needs, including its development as a multifaceted field of study, as well as its even greater inclusion in the general field of Middle Eastern Studies.

Since the 1990s, key developments have taken place in the Armenian space: Artsakh's struggle for self-determination, the establishment of independence in Armenia, economic and social reforms in Armenia, etc. In the Diaspora, significant changes have similarly been observed: identity issues, reformulation of institutional policies, population movements, redefinition of the nature of the Diaspora, etc.. There has been a growing demand to address these challenges. State, community, political, church and educational bodies, and the media, as well as individuals have sought to understand these issues from their own perspective and contemplate solutions according to their resources and perceptions.

Over the past 300 years, Armenology has become a field characterized by objectivity, comprehensiveness, broadness in scope and content, with some guarantees of sustainability over time and generations. It has tried to meet demands that have arisen over the years. Therefore, today Armenology has a new commitment to respond to the current needs of the Armenian nation—through its academic journals, university departments and organized platforms.

To fully accomplish what is required of it, Armenology must be reinvigorated not only by the addition of young human resources but also by the modernization of its values and work style. It needs to become more integrated into the broader field of social sciences and to expand the scope of its research themes in line with contemporary demands. In order to accomplish all this, Armenology must be regarded by state and national decision makers as an indispensable tool for national strategic planning and must be safeguarded with practical guarantees of sustainability and development.

EDITOR-IN-CHIEF

Antranik Dakessian

EDITORIAL BOARD

Arda Ekmekji (ex-officio), Nanor Karageozian, Silva Papazian,
Arshalouyse Topalian, Armen Urneshlian

CONSULTATIVE BODY

Sylvia Agemian, Jirair Tanielian, Yervand Yerkanian, Hranush Kharatian,
Murad Hasratian, Hratch Tchilingirian, Megerditch H. Bouldoukian,
Seta Dadoyan, Susan Pattie

HAR REPRESENTATIVE IN ARMENIA

Artsvi Bakhchinyan